

T: Wielkie rewolucje.

I. Rewolucja amerykańska w XVIII w.

1. Sytuacja koloniach

- a. zajęcie przez wojska angielskie posiadłości francuskich podczas wojny siedmioletniej (1756-1763 r.)
- b. do wybuchu wojny o niepodległości w Ameryce Północnej powstało 13 kolonii angielskich
 - każda kolonia była administrowana oddzielnie, na czele administracji każdej kolonii stał gubernator
 - w każdej kolonii działały lokalne parlamenty o ograniczonych kompetencjach – najważniejsze decyzje zapadały w Londynie
 - w koloniach stacjonowały oddziały angielskie
 - kolonie bazą surowcową i rynkiem zbytu dla metropolii
 - kolonie traktowane przez metropolię jako źródło wpływów z podatków i ceł
- c. narodowościowe, społeczne i religijne zróżnicowanie osadników
- d. zróżnicowanie gospodarcze kolonii
 - w koloniach północnych rozwijały się drobne gospodarstwa rodzinne – farmy
 - w koloniach południowych rozwijały się wielkie plantacje bawełny i tytoniu

2. Geneza wojny o niepodległość

- a. kształtowanie się poczucia wspólnotowości kolonistów
- b. decyzja o zaniechaniu dalszego powiększania obszarów kolonii kosztem Indian
- c. wprowadzenie przez parlament angielski tzw. opat stemplowych – podatek pobierany przy wystawianiu wszelkich dokumentów urzędowych (1765 r.)
- d. zwiększenie ceł i podatków na towary importowane przez kolonie (1767 r.)
- e. ustawowe zagwarantowanie Kompanii Wschodnioindyjskiej wyłączności na handel herbatą (1773 r.)
- f. wyrzucenie przez kolonistów skrzyń z herbatą do morza – „bostońskie picie herbaty” – 1773 r.
- g. wydanie przez metropolię ustaw represyjnych wobec kolonistów z Massachusetts
- h. zwołanie do Filadelfii I Kongresu Kontynentalnego

II. Wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych (1775-1783 r.)

1. **Kongres Kontynentalny w Filadelfii – 1774 r.** - udział przedstawicieli 12 kolonii (bez Georgii)

a. postanowienia Kongresu:

- uchwalenie deklaracji wierności wobec króla Jerzego III
- podtrzymanie decyzji o bojkocie towarów angielskich
- utworzenie milicji jako oddziałów samoobrony

2. Wybuch wojny – bitwa pod Lexington (1775 r.) – klęska kolonistów

3. **Obrady II Kongresu Kontynentalnego w Filadelfii (V 1775 r.)**

- a. powołanie Armii Kontynentalnej z gen. Jerzym Waszyngtonem na czele
- b. decyzja o kontynuowaniu walki – przeważały argumenty ekonomiczne
- c. **Deklaracja niepodległości – Thomas Jefferson – 4 VII 1776 r.**

4. Działania wojenne

- a. zwycięstwo wojsk gen. Jerzego Waszyngtona pod Saratogą (17 X 1777 r.)
- b. kapitulacja wojsk angielskich w bitwie pod Yorktown – 1781 r.

5. Europa wobec wojny

- a. wybuch wojny francusko-angielskiej (1778 r.)
- b. przystąpienie do wojny przeciw Anglii Hiszpanii i Holandii
- c. cudzoziemcy w armii amerykańskiej
 - francuski generał Marie Joseph de La Fayette
 - Tadeusz Kościuszko
 - Kazimierz Pułaski (zginął podczas bitwy pod Saratogą)

6. Pokój w Wersalu – 1783 r.

- a. Anglia uznała niepodległość Stanów Zjednoczonych
- b. Anglia oddała Hiszpanii Florydę

III. Ustrój Stanów Zjednoczonych

1. Ustanowienie konstytucji – 17 IX 1787 r.

- a. Stany Zjednoczone państwem federacyjnym
- b. zasada trójpodziału władzy

- c. 10 poprawek do konstytucji, gwarantujących swobody obywatelskie – 1791 r.
2. Władza ustawodawcza – dwuizbowy Kongres
 - a. Senat
 - b. Izba Reprezentantów
3. Władza wykonawcza – prezydent wybierany na 4 lata przez ogół obywateli w wyborach pośrednich (elektorzy)
4. Władza sędziowska
 - a. Sąd Najwyższy federalny

II. Rewolucja francuska

I. Sytuacja Francji w XVIII w.

1. spadek dynamiki rozwoju gospodarczego
2. zadłużenie państwa w wyniku wysokich kosztów wojen
3. Struktura społeczna
 - a. stan pierwszy – szlachta
 - b. stan drugi – duchowieństwo
 - c. stan trzeci – mieszczaństwo i chłopcy (burżuazja, drobnomieszczaństwo, przedstawiciele wolnych zawodów, chłopcy, robotnicy)

II. Wybuch rewolucji we Francji

1. Zwołanie przez Ludwika XVI Stanów Generalnych (zgromadzenie delegatów trzech stanów)
 - a. otwarcie posiedzenia Stanów Generalnych – 5 V 1789 r.
 - b. ogłoszenie się przez stan trzeci Zgromadzeniem Narodowym
 - c. przekształcenie się Zgromadzenia Narodowego w Zgromadzenie Konstytucyjne (konstytuantę)
2. Początek rewolucji - zdobycie przez lud Paryża Bastylia – 14 VII 1789 r.
3. Zmiany ustrojowe
 - a. Uchwalenie przez konstytuantę Deklaracji praw człowieka i obywatela – 1789 r.
 - b. Uchwalenie konstytucji – wrzesień 1791 r. - Francja dziedziczną monarchią konstytucyjną
 - c. Proklamowanie republiki 22 września 1792 r.
 - d. przejście władzy przez jakobinów:
 - Komitet Ocalenia Publicznego został zdominowany przez jakobinów
 - uchwalenie nowej konstytucji – 1793 r.
 - powołanie Trybunału Rewolucyjnego – walka z kontrrewolucją
 - wielki terror

III. Rządy dyktatoratu

1. Przewrót termidoriański - obalenie i egzekucja Maximiliena Robespierre'a – 9 thermidora (27 VII) 1794 r.
2. Uchwalenie konstytucji roku III – 1795 r.

Praca domowa

1. Wpisz literę „P” obok zdań prawdziwych, a literę „F” – przy wypowiedzeniach fałszywych.

Zdanie	P/F
Walki z Indianami i Francuzami doprowadziły do pogłębienia się różnic między kolonistami brytyjskimi w Ameryce Północnej.	
Ograniczenie strefy osiedlania się do 13 kolonii i nałożenie nowych podatków przez monarchię brytyjską wywołały oburzenie kolonistów w Ameryce.	
Przyznanie w 1773 r. Kompanii Wschodnioindyjskiej monopolu na handel herbatą zostało uznane w Ameryce za zamach na interesy kolonii.	
W tym samym czasie, kiedy doszło do „bostońskiego picia herbaty”, w Filadelfii wydano deklarację niepodległości Stanów Zjednoczonych.	

2. Wykonaj polecenia na podstawie przytoczonego poniżej fragmentu *Deklaracji niepodległości Stanów Zjednoczonych* oraz zamieszczonych na s. 88 podręcznika fragmentów *Deklaracji praw człowieka i obywatela*.

Uważamy za niezbite i oczywiste następujące prawdy: że wszyscy ludzie stworzeni zostali równymi sobie; że Stwórca udzielił im pewnych praw niepozbywalnych, w rządzie których na pierwszym miejscu postawić należy prawo do życia, do wolności i do poszukiwania szczęścia; celem zapewnienia tych praw ludzie ustanowili między sobą rządy, których władza wypływa ze zgody rządzonych; że ilekroć jakakolwiek forma rządu sprzeciwia się celowi, w jakim była ustanowiona, naród ma prawo zmienić ją lub znieść zupełnie i ustanowić rząd nowy na takich zasadach i na takiej organizacji władz oparty, jakie mu się wydadzą najstosowniejszymi do zapewnienia własnego bezpieczeństwa i pomyślności.

Źródło: *Wiek XVI–XVII w źródłach*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 470–471.

A. Zaznacz właściwe zakończenia zdań.

W obu dokumentach za podstawowe i niezbywalne uznano prawo człowieka do

własności.

życia.

wolności.

szczęścia.

Obie deklaracje zawierały myśl, że jedynym suwerenem władzy państwowej jest

władca.

naród.

Bóg.

parlament.

B. Przedstaw stanowisko twórców obu dokumentów w sprawie równości wszystkich obywateli wobec prawa.

3. Uszereguj wydarzenia z okresu rewolucji francuskiej w porządku chronologicznym. Zapisz litery we właściwych miejscach na osi czasu.

A. ogłoszenie Francji republiką,

B. przejście władzy przez jakobinów,

C. zwołanie Stanów Generalnych,

D. przewrót termidoriański,

E. ścięcie Ludwika XVI,

F. uchwalenie pierwszej konstytucji francuskiej,

G. zdobycie Bastylii

4. Wykonaj polecenia na podstawie ilustracji.

A. Scharakteryzuj na podstawie ilustracji A sytuację społeczną w przedrewolucyjnej Francji.

B. Podaj numer przyporządkowany na ilustracji A do postaci symbolizującej stan społeczny, w którego imieniu występowała grupa przedstawiona na ilustracji B. Uzasadnij swój wybór.

C. Wymień dwa rewolucyjne symbole widoczne na ilustracji B.

-
-